

BLACK SEA ADVISORY COUNCIL /BSAC/
CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA

Асоциация, регистрирана в регистъра на
Юридически лица с нестопанска
Цел (ЮЛНЦ)
На Р България ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
Варна, ул. „Охрид“ №24-26, етаж 1
office@blsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediul si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. "Ohrid" N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От среща на фокус група 4 на КСЧМ – 24 ноември 2023 г.

Тема: „Приулов на уязвими видове“

На 24-ти ноември 2023 г. онлайн през платформата Zoom се проведе среща на фокус група 4 на КСЧМ, на тема: „Приулов на уязвими видове“.

От членовете на КСЧМ на срещата присъстваха представители на: Сдружение "Европейска асоциация на рибарите в Черно море", Фондация "Институт за екологична модернизация", Организация на производителите "Черноморска мида", Сдружение "Асоциация на дребномащабния риболов "Св. Николай Чудотворец", НПО – Маре Нострум, Асоциация "Ро-пескадор", Национална асоциация българско Черноморие, Асоциация на производителите на рибни продукти – БГ Фиш, Сдружение "Дунавска идентичност".

Гости на срещата бяха: г-жа Пинелопи Белеку (Pinelopi Beleskou) DG MARE; г-н Константин Петров – координатор на Генералната комисия по рибарството в Средиземно море (ГКРСМ/GFCM) за Черно море, г-н Хюсеин Йозбилгин (Huseyin Ozbilgin) координатор на проекта Blacksea4fish; д-р Виктор Ница (Victor Nita) – Институт „Григоре Антипа“ гр. Констанца, , г-н Богдан Булете (Bogdan Bulete) - Изпълнителен директор на дирекция „Администриране на наследството, екологично образование, международни отношения“ в администрацията на биосферния резерват Делтата на река Дунав, г-жа Миу Адина-Юлиана (Miu Adina-Iuliana) – АРМ/Агенция за опазване на околната среда в Констанца, г-н Габриел Попеску (Gabriel Popescu) – НАРА Румъния; г-н Аурел Максим (Aurel Maxim) -НАРА Румъния.

Срещата се откри от г-н Йордан Господинов.

Следва презентация на д-р Виктор Ница от институт „Григоре Антипа, гр. Констанца, на тема: „ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА РИБОЛОВНИТЕ ДЕЙНОСТИ ВЪРХУ УЯЗВИМИТЕ ВИДОВЕ РИБИ“. Преките ефекти от риболова могат да имат косвени последици и за други видове - чрез риболов може да се премахне храната, която хищни риби, птици и морски бозайници консумират, или да се унищожат хищници, които иначе биха контролирали други популации, като по този начин се засяга конкурентното

взаимодействие между видовете. Изчислено е, че приблизително 40% от улова на риба в световен мащаб е непреднамерен, като част от рибата е изхвърлена обратно в морето, мъртва или със сериозни наранявания, някои от които са уязвими видове. От видовете риби включени в червената книга на Румъния и критично застрашени са моруна, руска есетра, пъструга. В категорията уязвими видове влизат карагъоз, лефер, миникоп, черноморската бодлива акула и морска котка. През 2021 г. в Румъния е извършено пилотно проучване за приулова на уязвими видове в риболовни съоръжения. За целите му се използва ръководството на ФАО, 2019 г. (Мониторинг на случайния улов на уязвими видове в риболова в Средиземно и Черно море), чрез което целеше създаването на рамка за разработване и прилагане на ефективни, стандартизирани данни, система за събиране и мониторинг на всички уязвими видове риби, открити в Черно море. Това беше постигнато чрез получаване на данни от търговски риболов (наблюдатели на борда на кораби, бордови дневници, проучвания), както и чрез независими данни за риболов, получени от научни експедиции и програми за мониторинг. Коефициентът на прилов "Т" (за всеки уязвим вид и сегмент от флота) се изчислява по формулата $T=N/D$, където N е сумата от броя на индивидите от всеки уязвим вид, уловени при всеки риболовен рейс; D е броят на риболовните експедиции, от които са взети проби. Познавайки степента на приулов, може да се изчисли оценката на индивидите "I", уловени в анализирания сегмент от флота, съгласно следната формула $I=T*F$, където F е общият брой риболовни експедиции, извършени през референтната година, в анализирания сегмент на флота.

Изводите от направеното проучване са следните:

- По отношение на процента на прилов за всички анализирани видове, беше установено, че стойността е много ниска;
- При търговския риболов най-високата стойност на случайния приулов 2,7% е регистрирана в пелагичния трал, сегмент на флота 12 - 18 m, за вида морска котка (*Dasyatis pastinaca*), а най-ниският процент на случаен улов 0,02% е регистриран при риболов с мрежи за карагъоз, за сегмент на флота 6 - 12 m;
- Също така бяха анализирани проби, събирани два пъти месечно от таяни и степента на прилов за всички уязвими видове беше много ниска, между 0,12 – 0,16%;
- При научния риболов коефициентът на приулов е по-нисък при използването на бийм трал, отколкото при дънен трал. Най-високата стойност на коефициента на приулов 0,30 е регистрирана в сегмента на флота над 24 m, с дънни тралове, за вида морска котка, а най-ниският процент 0,07% на приулов е регистриран за същия вид в сегмента на флота с бийм трал от 6 до 12 m.
- Анализирайки начините за намаляване на случайния улов, то те са главно чрез подобряване на селективността на риболовните съоръжения и намаляване на въздействието на експлоатацията върху водните ресурси.

Следват коментари:

Г-н Хюсеин Йозбилгин: важноста на направеното изследване е много голяма, защото се унаглеждава кои видове и в какво количество измират в следствие на риболовна дейност. Също така трябва да се знае и каква е оцеляемостта на видовете

след изхвърлянето им братно в морето. Например за калкана процентът на оцеляемост е доста голям. От друга страна е много важно да се събере и комбинира информация от Украйна, Грузия, Турция, Румъния и България. За съжаление обаче, темплейта който се попълва за България и Румъния е различен от този в другите черноморски държави и данните нямат едни и същи детайли за всички страни. В оценката на запаса на бодливата черноморска акула се вижда, че той е намалял и следва да се направи оценка на това колко %-та е приулова, и каква е оцеляемостта на вида след като се върне във водата. Мониторинговата програма на ГКРСМ за изхвърлянията е по-различна от тази за приулов. Първата е по-детайлна и информативна и има доста повече работа по нея. Тя има три компонента - събира данни от риболовните дневници, от пристанищата и чрез разговори с рибари; обучават се рибари как да докладват и как да събират проби; и не на последно място се осигуряват наблюдатели на борда на корабите. Това което може да се каже след 3 години работа на програмата в Турция е че, първият и вторият компонент не са удачни – информацията събирана от рибари и пристанища е в голяма степен неточна, за това е най-добре да има наблюдатели на борда на кораба. Г-н Хюсеин Йозбилгин отправя въпрос към д-р Виктор Ница – за най-високият приулов цитиран в презентацията е посочен този на морска котка уловен от сегмент на флота използващ дънен трал – това търговски риболов ли е и от къде идва тази информация?

Д-р Виктор Ница: уловът на морска котка в дънни тралове е само резултат на научна дейност, защото дънното тралиране е забранено.

Г-н Йордан Господинов: КСЧМ е изискал данни за приулова в България от ИАРА и е получил следните отговори: деклариран приулов на уязвими видове (делфини и есетрови риби) от страна на риболовни кораби на България, упражняващи риболов във водите на Черно море за 2021, 2022 и до 7 ноември 2023 г е 0 кг. При проведено научно изследване за оценка на уловеното, изхвърлено и разтоварено количество, и събиране на биологични данни за всички вибове риби и други морски организми, чрез наблюдение на борда на риболовни кораби за 2021 г не е установен приулов на посочените уязвими видове (делфини и есетрови риби), но са открити видове, със специален защитен статут и попадат в приуловите главно при риболов на калкан с хрилни мрежи от два риболовни сегмента на флота – 0-6м и 6-12м, а именно: морска котка, морска лисица и черноморска бодлива акула. За 2022 г при проведено научно изследване за оценка на уловеното, изхвърлено и разтоварено количество и събиране на биологични данни за всички вибове риби и други морски организми, чрез наблюдатели на борда на кораби е установен приулов на 3 бр. морска свиня, уловени при риболов на калкан с хрилни мрежи и 2 бр. есетрови видове риби, уловени с пелагичен трал. За 2023 г. все още няма пълна информация за приулова.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: По проекта Blacksea4fish има 8 приоритетни вида, за които регулярно се оценява запаса. Черноморската бодлива акула е един от тези видове и запасът е оценен като намаляващ от много години насам. За това в някои държави е забранен улова ѝ, но в други има традиционен риболов на този вид, като България и Румъния. Това не означава, че само те са отговорни за намаляване на запаса, голямо значение има и приулова в другите черноморски страни, за съжаление обаче не винаги се докладва. Есетрови риби също не се докладват като приулов, но не защото няма

такъв. От скоро започна и пилотен проект за есетровите риби занимаващ се с приулова им и ННН риболова. Що се отнася до приулова на китоподобните е много важно държавите да се координират по между си какъв вид данни се получава от НПО-та и от научните държавни институти. Ако рибарите не докладват приуловите си и ако за в бъдеще има европейско финансиране свързано с намаляване на приулова, то няма да може да бъде използвано от тях. Една от причините рибарите да не докладват приулова е, че когато се изработва законодателство те не са консултирани и така повечето от техните дейности на хартия са нелегални. Също така ги плашат големите рестрикции, които ще им се наложат. От друга страна когато има научно доказателство, което е достатъчно силно и се предвидят социо-икономическите аспекти, рибарите сами ще съдействат и ще спазват по-стриктно правилата. Нужна е по-активна комуникация между рибари и администрация, само тогава би имало по-добро управление. В близко бъдеще е възможно да има европейско финансиране за докладване на приулов на морска свиня.

Г-н Йордан Господинов: наистина е важен диалогът между рибари, администрация и екологични организации. За съжаление често администрацията отсъства от срещите на КСЧМ, въпреки изпратените покани, а това е възможност да се чуе мнението на рибарите.

Г-н Тодор Георгиев представител на Национална асоциация Българско Черноморие: в процеса има три страни – рибари, администрация и екологични НПО. Когато има риба – животът на рибарите е по-добър. Екологичните НПО, които са свръх активни с много проекти, за да са доволни трябва да е точно обратно – наличието на проблеми за тях е наличие на нови проекти и така се поставят несъществуващи проблеми, преувеличени до мащаб, при който се налага измислянето на проект. Пример за България е обявяването на защитени зони, а КСЧМ няколко пъти отхвърля за разглеждане темата за биоразнообразието. Обявява се проект за заповед за защитена зона плаж Шкорпиловци и към нея се добавят 11 235 кв.км морска площ. До 16 декември е срокът за опровержение.

Г-н Йордан Господинов: КСЧМ е демократична структура и всеки има право да изказва мнение, както и да дава предложения. Наистина се увеличават защитените зони в които е забранено дънното тралиране и драгиране, но най-вероятно в тях ще е позволено да се лови с пасивни риболовни уреди.

Г-жа Пинелопи Белеку: събирането на данни е фундаментен аспект за намиране на решение на проблемите и да спре обвинението към рибарите, че само те са отговорни за състоянието на ресурсите. ЕК е преразгледала рамката за събиране на данни и в нея са включени нови специфични дейности, които могат да бъдат финансирани от европейските фондове. Има и нови процедури за пилотни проучвания, за които ще отговарят националните научни институти и е важно рибарите също да ги подкрепят. Държавите-членки активно работят върху събирането на данни.

Г-н Йордан Господинов: през последните няколко месеца рибари отправят обвинения към асоциациите, че не се поставя на дневен ред въпросът за завишените шумове в морето, в резултат на които има голяма смъртност при младите форми на

някои китоподобни. В Черно море се наблюдават детонации от взривове при военни учения и детонациите от технологии за търсене на петрол. При всяко едно военно учение, риболовът се забранява за определен период. КСЧМ отправя апел към научните институти и към проекта Blacksea4fish да потърсят отговор на въпроса дали подводните детонации дават сериозно отражение върху жизнения статус на китоподобните? Всеизвестно е, че детонациите под вода са много силни и се разпространяват с голяма скорост. По неофициална информация те предизвикват нарушения във вестибуларния апарат на китоподобните, което води до загуба на ориентация и невъзможност да си поемат кислород от повърхността водещо до тяхната смърт.

Г-жа Пинелопи Белеку добавя техническа подробност, че повечето Средиземноморски и Черноморски държави, членове на ЕС са привели тяхното събиране на данни в съответствие с програмата за мониторинг на ГКСМ относно случайният улов на уязвими видове.

Г-н Хюсеин Йозбилгин отправя въпрос към г-н Йордан Господинов: по-рано е казал, че има конфликт между рибарите ловящи барбун и тези, които ловят цаца – в какво се изразява той?

Г-н Йордан Господинов: рибарите ловящи цаца са споделили, че в мрежите им попада голямо количество вече мъртъв и малък по размери барбун, което означава, че някой го е изхвърлил обратно в морето. Това унищожавя голяма част от популацията на барбун преди да е достигнал полова зрялост. Необходимо е на национално ниво да се промени размерната група за улов на барбун, която в момента е 7 см. КСЧМ е направил предложение размерната група да се увеличи на 10 см и да има двумесечна забрана за улова му в летния сезон през периода на размножаването, но темата беше на дневен ред в предходното събитие за селективност на риболовните уреди“.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: минималният референтен размер е въпрос от компетентността на биолозите, за барбуна е около 12 см. Например в европейското законодателство е 11 см, а в Турция е 13 см. Относно искането на КСЧМ да има забрана за улов на барбун в размножителния период – за кой риболов се отнася това? За таргетиран риболов за барбун ли? И за кой вид риболовни уреди – дали ще се забрани пелагиното тралиране или някой вид хрилна мрежа?

Г-н Йордан Господинов: в България има специфичен риболов за барбун.

Г-н Велислав Вангелов: пояснява, че уловът на барбун в българската акватория на Черно море се извършва с пелагичен трал, наречен кьор трал и е малко по-различен от този за сафрид и чернокоп, защото минава по-близо до дъното. В трала влизат и други видове като меджит, сафрид, попчета и лефер. По рядко се лови барбун и с гъргър.

Г-н Йордан Господинов: през 2022 г. доц. Виолин Райков от ИО гр.Варна изнесе презентация пред членовете на КСЧМ по темата за барбуна и акцентира, че трябва да се увеличи окото на мрежата за улов, за да могат дребните форми да минават през нея.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: ако барбунът е приулов в трала използван на шпрот, и се иска забрана за улова му през летните месеци, а пелагичният трал е единственият уред с

който се лови, това означава ли че се иска и забрана на риболова с този уред за посочения период?

Г-н Йордан Господинов пояснява, че барбунът се лови целево с модифицирани пелагични тралове. Идеята на исканата забрана е не да се забрани риболовът с пелагичен трал през посочения период, а да се намали натиска само върху барбуна.

Г-н Хюсеин Йозбелгин: да разбира ли, че се иска в този период забрана на този модифициран пелагичен трал? И как това ще се запише в законодателството? Това би създавало проблеми за рибарите. Също така, искането за увеличаване на окото на мрежата трябва внимателно да се помисли, защото и други видове ще могат да излизат през нея. Например промяната на окото на мрежата от 16 на 18мм няма да помогне на малките екземпляри.

Г-н Йордан Господинов: изказването за размера на окото на мрежата е по памет от доклад на доц. Виолин Райков, може да има допусната грешка в размерите, а също така не е проведен все още и диалог с администрацията. КСЧМ не е изразявал позиция за големината на окото на мрежата, а само за размерната група на барбуна и това предложение е продиктувано от желанието на част от самите рибарските организации.

Г-жа Пинелопи Белеку: В ГКРСМ също се работи за установяване на регионален, минимален размер за опазване на барбуна и това ще се направи за всички видове. Съществува и пътна карта за работа върху установяване на минимален размер за опазване на видовете. За черноморската бодлива акула също има възможност да се установи минимален размер за опазване. В регламента за техническите мерки на ЕС се предвижда използването на мрежа за улов на барбун с размер на окото от 40 мм.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: когато се използва пелагичен трал, но той е модифициран да таргетира дънни видове, като барбуна, тогава той не може вече да се нарича пелагичен. Ако КСЧМ има желание може съвместно да се работи за селективност на трал, който цели улов на барбун. В Турция минималният размер на окото на мрежата за улов на барбун е 40 мм., а минимален размер за разтоварване е 13 см, като ресурсът е свръхексплоатиран. Много важна информация е и колко рибари извършват целеви улов на барбун, къде риболовстват и какъв точно уред използват.

Г-н Драгош Бухай: за сравнение в Румъния барбунът се лови като приулов. Но е добра идея КСЧМ да направи фокус група по темата за риболов на барбун.

Г-жа Пинелопи Белеку: през 2024 г. ще има много събития касаещи Черно море. Работната група за Черно море ще поднови своята работа, след две поредни отлагания.

Г-н Хюсеин Йозбилгин: През 2024 г. в Румъния ще се разпространи анонимен въпросник касаещ риболова с тралове и такъв за дребно-машабния риболов. Целта е да се постигне здрава и устойчива морска среда.

Следва закриване на срещата.

Изготвил протокола: г-жа Елена Пенева